

Afspraken onbevoegde collega's

besproken kernteam BOS dec 2021 en stuurgroep BOS jan 2022, vervolgens gedeeld met rectoren/directeuren Sovot en Libréon en op basis van hun feedback licht aangepast (juni 2022).

Wat is de situatie?

Er worden binnen BOS steeds meer studenten aangenomen als onbevoegd docent, soms zelfs al 1^e of 2e jaars studenten. Schoolleiders staan vaak met de rug tegen de muur: beter een student voor de klas dan niemand voor de klas.

Welke zorgen hebben we?

Deze 'groenpluk' baart ons zorgen. Op de eerste plaats vragen we ons af wat dit doet met de **kwaliteit van de lessen**. Uit onderzoek blijkt dat les krijgen van onbevoegde leraren een negatief effect heeft op de eindexamencijfers van leerlingen. Het effect is vergelijkbaar voor docenten met een bevoegdheid voor een ander vak, in een andere graad of zonder enige bevoegdheid. Alleen bij vmbo-basis is dit negatieve effect er niet. (De Staat van het Onderwijs 2019, Inspectie van het Onderwijs).

Uit onderzoek blijkt bovendien dat **deze studenten vaak langer over het afmaken van hun studie doen**, waardoor het tekort aan bevoegde docenten nog verder oploopt en lerarenopleidingen financiering mislopen. Een bijkomend probleem is dat sommige secties doordat ze al een of meer onbevoegden in dienst hebben, **geen andere stagiairs meer kunnen begeleiden**. Daarnaast ligt het gevaar op de loer dat de studenten te vroeg te veel verantwoordelijkheden krijgen met het risico dat ze onvoldoende tijd hebben om goed in te groeien in het beroep en door een gevoel van overbelasting of professionele onzekerheid **voortijdig het beroep verlaten**.

Juist doordat de nood in veel scholen hoog is, **ontbreekt het regelmatig aan goede begeleiding**. In het beste geval is er iemand binnen de sectie aangewezen als mentor/coach maar degelijke begeleiding door een werkplekbegeleider ontbreekt vaak. Ook is de schoolopleider soms pas laat of niet op de hoogte van het feit dat iemand nog in opleiding is en dus begeleiding nodig heeft. Er kunnen bovendien zeer pijnlijke situaties ontstaan als binnen de school **de verantwoordelijkheid over de beoordeling niet goed is afgestemd**, wat o.a. regelmatig onvrede binnen de sectie, vertrek van de collega naar een andere school of het verlaten van het onderwijs tot gevolg heeft.

Hoe hiermee om te gaan?

Wat kunnen we binnen onze opleidingschool doen aan deze onwenselijke situatie met mogelijk consequenties voor de onderwijskwaliteit en het lerarentekort? Vanuit het kernteam en de stuurgroep van BOS zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd die zijn overgenomen door de rectoren en directeuren.

• **Algemene uitgangspunten:**

- De schoolleiding beperkt het aantal uren dat door onbevoegden wordt gegeven zo veel mogelijk.
- De schoolleiding bespreekt bij de sollicitatieprocedure hoe de bevoegdheid zo snel mogelijk behaald kan worden en welke omvang en invulling van de aanstelling in dat kader verstandig zijn.
- De schoolleiding houdt zich uiteraard aan de betreffende bepalingen in de CAO VO (artikel 9.5), waarin o.a. staat: *'De werkgever stelt bij aanvang van de arbeidsovereenkomst in overleg met de onbevoegde leraar een studieplan op, waarin facilitering in tijd en geld zijn vastgelegd, dat leidt tot het behalen van een wettelijke onderwijsbevoegdheid voor het voortgezet onderwijs binnen 2 jaar.'*

- **Status als student:** Het is belangrijk dat de onbevoegde collega óf een formeel zij-instroomtraject volgt, óf de baan inzet als stage (of naast de 'eigen' uren ook stage loopt op deze school) zodat duidelijk is dat de collega nog in opleiding is, extra begeleiding nodig heeft en recht heeft op een zorgvuldige beoordeling.
- **Communicatie / afstemming:**
 - Als de schoolleiding overweegt iemand aan te nemen die **al stageloopt/heeft gelopen** op deze school, wordt het advies van de schoolopleider ingewonnen of het verstandig is iemand eigen uren te geven en hoeveel dan.
 - De schoolleiding vraagt in de sollicitatieprocedure altijd om de **beoordeling van de laatste stage** en bespreekt deze met de schoolopleider.
 - De schoolleiding **brenkt de schoolopleider direct op de hoogte** als een onbevoegd collega wordt aangenomen en bespreekt hoe de begeleiding wordt vormgegeven.
 - Schoolleiding, schoolopleider, werkplekbegeleider, instituutsopleider en betreffende collega/student **stemmen regelmatig af** hoe het gaat met de student cq onbevoegde collega, zowel op de werkplek als met de voortgang in de opleiding. De schoolopleider is hierin de spil.
- **Begeleiding en beoordeling**
 - Er wordt altijd een **werkplekbegeleider** gekoppeld aan en gefaciliteerd voor de begeleiding van de onbevoegde collega.
 - De **schoolopleider** heeft de rol van algemeen coach (in plaats van de docentencoach voor startende bevoegde collega's) en is adviserend in de beoordeling van de stage.
 - De **schoolleiding** zorgt voor algemene begeleiding en een goede landing binnen de school en het betreffende team. Formele beoordeling is nog niet aan de orde zo lang een collega onbevoegd is.
 - De **instituutsopleider** is eindverantwoordelijk voor de beoordeling van de stage van de onbevoegde collega.
- **Werkdrukreductie**
 - De schoolleiding heeft extra aandacht voor werkdrukreductiemaatregelen (zie ook inductiebeleid BOS)
 - De schoolleiding verleent aan de onbevoegde leraar studieverlof voor studieactiviteiten die onder werktijd plaatsvinden (zie CAO VO, artikel 9.5)

Zie ook:

<https://www.advalvas.vu.nl/nieuws/groenpluk-leraren-opleiding-veroorzaakt-studievertraging>
<https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2020/04/22/staat-van-het-onderwijs-2020>